

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 37. europaudvalgsmøde

Dato: tirsdag den 26. maj 2020

Tidspunkt: kl. 08.00

Sted: vær. 2-133 og Microsoft Teams

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Lars Aslan Rasmussen (S), Tanja Larsson (S), Jens Rohde (RV), Nils Sjøberg (RV), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (SF), Jan E. Jørgensen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V) og Katarina Ammitzbøll (KF).

Desuden deltog: Udenrigsminister Jeppe Kofod samt udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye.

Punkt 1. Uformel videokonference for EU's europaministre den 26. maj 2020

EUU alm. del (19) – bilag 670 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren forelagde punktet til orientering.

Punkt 1. Covid-19 relaterede tiltag: Deeskalering og økonomisk genopretning i lyset af covid-19

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 26/5-20 - almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat)

Udenrigsministeren: Det første og eneste punkt på dagsordenen for det uformelle rådsmøde for europaministrene er såkaldte deeskaleringstiltag og den økonomiske genopretning efter covid-19-krisen. Punktet forelægges til orientering.

Formandskabet lægger op til, at der på videokonferencen vil være en uformel drøftelse af medlemslandenes deeskaleringstiltag. Det hilser regeringen velkomment. Det er i regeringens optik vigtigt at dele de bedste og mest relevante erfaringer fra medlemslandene. Her vil jeg også mene, at vi har noget at bringe med til bordet fra Danmarks side. Det er mit indtryk, at mange af de andre medlemslande kigger mod Danmark og den genåbningsplan, som vi – i enighed med Folketingets partier – har iværksat.

For alle medlemslande er det essentielt, at samfundene gradvist åbner igen, og at der kommer gang i økonomierne. Men det er samtidig helt centralt, at det sker på en sundhedsmæssig forsvarelig måde. Den balance er hårfin, men jeg mener, at vi i Danmark har formået at finde den i vores genåbning.

Formandskabet lægger ligeledes op til en uformel drøftelse af den økonomiske genopretning. I centrum for den står den såkaldte genopretningsfond. Kommissionen ventes snart at fremlægge forslag til en sådan fond sammen med et revideret forslag til EU's flerårige finansielle ramme 2021-27.

Finansministeren har forelagt genopretningsfonden for udvalget til orientering den 19. maj. Som nævnt før er det grundlæggende vigtigt for Danmark, at økonomierne i de øvrige EU-lande kommer bedst muligt ud af krisen. Regeringen støtter derfor generelt initiativer til at håndtere covid-19-krisen såvel nationalt som på EU-niveau.

Regeringen er generelt skeptisk over for tiltag, som indebærer fælles gæld og overførsler mellem EU-landene, herunder fordi det kan svække landenes tilskyndelse til at føre sund og holdbar national finanspolitik. Vi afventer fortsat de konkrete forslag, men regeringen vil tage stilling til dem, når de bliver fremlagt, og Europaudvalget vil selvfølgelig blive inddraget.

Lad mig herudover tilføje, at regeringen naturligvis er bekendt med det tysk-franske papir. Det rummer gode forslag, der flugter med danske tanker, herunder ikke mindst, at genopretningsplanen skal bidrage til den grønne og digitale omstilling. Der er desuden gode tanker om, hvordan Europa kan blive stærkere på sundhedsområdet, så vi i fremtiden vil stå bedre rustet til at håndtere nye pandemier.

Samtidig er det ikke nogen hemmelighed, at vi ikke støtter fælles gældsstiftelse – og slet ikke med overførsler mellem landene. Med det afsæt går vi nu konstruktivt ind i drøftelserne for at arbejde for et fornuftigt og rimeligt kompromis, så vi kan hjælpe dem, der er hårdest ramt. Det er selvfølgelig også i vores egen klare interesse.

Et andet emne, der kan dukke op, er konferencen om Europas fremtid. Her er situationen den, at forhandlingerne i Rådet om et mandat for rammerne for konferencen helt forståeligt har ligget stille siden coronaudbruddet. Konferencen er derfor gledet i baggrunden de seneste måneder, mens vi har fokuseret på den umiddelbare krisehåndtering og de første skridt i genåbningen, som vi stadig er i gang med.

Det betyder ikke, at konferencen er blevet glemt. Det næste skridt er, at Rådet skal fastlægge sit mandat med henblik på forhandlingerne med Kommissionen og Europa-Parlamentet om en fælles erklæring for konferencen. Jeg anser det ikke for realistisk, at konferencen skydes i gang inden sommerferien. Det er mere sandsynligt, at den vil kunne lanceres i løbet af efteråret.

Jeg vil ikke gå i dybden med konferencen i dag. Men jeg vil gerne fremhæve, at der for mig at se ikke er nogen tvivl om, at covid-19-krisen skal afspejles i vores tilgang til konferencen. Regeringen har hele tiden lagt vægt på, at fokus ikke skal være på de institutionelle emner og traktatsspørgsmål, men på konkrete politiske resultater, der betyder noget for de europæiske borgere. Covid-19 har blot forstærket dén pointe.

I praksis betyder det, at konferencen i endnu højere grad bør fokusere på nogle af de store politiske spørgsmål, som borgerne går op i. Det gælder ikke mindst det store genopretningsarbejde, som vi står over for. Her bliver det centralt at fokusere på vækst og beskæftigelse, samtidig med at vi målrettet arbejder for en genopretning, der prioriterer den grønne og den digitale omstilling.

Fra regeringens side vil vi desuden fortsat arbejde for inddragelse af de nationale parlamenter i konferencen, ligesom vi aktivt vil arbejde for øget åbenhed omkring EU's lovgivningsarbejde.

Derudover kan jeg nævne, at jeg regner med at få lejlighed til at redegøre yderligere for regeringens syn på konferencen på det kommende samråd om sagen.

2. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger under dette punkt.

3. Siden sidst

Udenrigsministeren: Jeg vil gerne dele en god nyhed med udvalget: Som I ved, forelægger regeringen de uformelle videokonferencer i rådsregi på linje med ordinære rådsmøder. Det skal dog ikke være nogen hemmelighed, at forberedelsen af videokonferencerne har ladet en del tilbage at ønske. Det har både jeg selv og Udenrigsministeriet gjort udvalget opmærksomme på flere gange. Det har vanskeliggjort vores arbejde gensidigt.

Derfor har vi fra dansk side i Bruxelles presset endog meget hårdt på for at sikre størst mulig normalitet omkring forberedelsen af møderne. Det gælder både klarhed om, hvornår møderne finder sted, og hvad der konkret skal drøftes. Og det gælder tilbagevenden til en systematisk og ordentlig forberedelse af de enkelte emner, som kommer op på møderne – til gavn for både regeringen og for inddragelsen af Europaudvalget.

Den indsats har nu båret frugt, da der lige før Kristi Himmelfart blev opnået enighed om, at forberedelsen af de uformelle videokonferencer fremover i videst muligt omfang vil følge procedurerne for dagsordenfastsættelse i Rådets forretningsorden. Det er positivt nyt, og jeg håber meget, at det vil føre til bedre mødeforberedelser for os alle.

Rasmus Nordqvist var nysgerrig efter at høre om de andre landes positioner vedrørende genopretningsplanen, eftersom ministeren stod foran en stor opgave med at danne alliancer i EU. Det så ud til, at regeringen var endt med at stå lidt alene.

Han bad ministeren bekræfte, at man med formuleringen om en sund og holdbar finanspolitik ikke sigtede til en gentagelse af finanskrisens ekstreme nedskæringspolitik. Det var vigtigt ikke at gentage fejlene fra dengang.

Desuden spurgte han til den danske holdning til det tysk-franske udspil's forslag om nye egne indtægter. Hvis landene begyndte at generere penge sammen, kunne det erstatte noget af den sædvanlige strid om, hvilke lande der har betalt for meget henholdsvis for lidt. Det var nu og her, regeringen skulle begynde at bidrage til at få skabt det konstruktive kompromis, den fornuftigvis arbejdede for, så hvordan gik den til det spørgsmål?

Endelig kvitterede han for, at regeringen havde taget hensyn til Folketingets beslutning i sin position om konferencen om EU's fælles fremtid. Man kunne håbe på lydhørhed blandt de andre lande desangående.

Søren Søndergaard bad ministeren uddybe, hvad regeringen mente med sin skepsis "over for tiltag, som indebærer fælles gæld og overførsler mellem EU-landene." Hvordan forestillede man sig en genopretningsfond uden et element af fælles gældsstiftelse, og uden at der blev overførsler mellem landene? Fonden skulle vel delvis tilføres penge via lån, og hvis nogle lande pludselig holdt op med at afdrage, ville de andre lande vel hænge på gælden? Og det var vel hele formålet med genopretningsfonden, at der skulle ske overførsler, for ellers kunne landene lige så godt klare det selv.

Udenrigsministeren bekræftede over for Rasmus Nordqvist, at en sund og holdbar finanspolitik ikke betød, at man ville gentage de fejl, der blev begået efter finanskrisen. Efter covid-19 reagerede landene meget hurtigt med både nationale og fælles hjælpepakker. Nu handlede det om at indføre fornuftige reformer, som både kunne øge trygheden og modernisere økonomierne i retning af grøn omstilling.

På spørgsmålet om at generere penge sammen svarede han, at bevågenheden lige nu stod om at sikre, at genopretningsfonden var tidsbegrænset, målrettet og effektiv.

Angående konferencen om EU's fremtid glædede han sig over enigheden om, at det gjaldt om at få det europæisk til at gøre en positiv forskel for borgerne. Det handlede bl.a. om at få iværksat lovgivning og investeringer inden for grøn omstilling, som mange ventede utålmodigt på.

Til Søren Søndergaard sagde han, at han ikke ville spekulere i teknikaliteter om fælles gældsstiftelse og overførsler mellem landene, men ville blot understrege vigtigheden af, at man betaler lånte penge tilbage, når det viser sig muligt. Han så frem til at debattere det forslag, Kommissionen ville fremlægge den følgende dag. Man måtte sikre, at alle 27 EU-lande kunne se sig selv i det kompromis, det måtte ende med, og at der var en logik indbygget, så lånemuligheder blev fulgt af et ansvar for tilbagebetaling.

Rasmus Nordqvist anbefalede at bruge andre udtryk end "sund og holdbar finanspolitik", hvis folk ikke skulle opfatte det som en gentagelse af tiden efter finanskrisen, hvor det endte med at blive de fattigste og svageste, der kom til at betale regningen. Han var blevet bestormet af bekymrede borgere både på mail og telefon, siden det stod klart, hvad en genopretningsplan ville bestå i.

Jens Rohde fandt det problematisk, at ministeren ikke ville diskutere det, han kaldte teknikaliteter – det vil sige substans. De sparsommelige fire, som Danmark var en del af, mindede Jens Rohde om, når han sammen med sin familie gik fra hus til hus i Viborg med raslebøssen under indsamlinger for Dansk Flygtningehjælp eller Kræftens Bekæmpelse. Når man ringer på klokken til de store huse ved søen i Viborg, åbner beboerne ikke, selv om der helt tydeligt er nogen hjemme. Også her var det de allerrigeste, der ikke ville være med til at betale, og hvor man må håbe, at de aldrig selv bliver ramt af en krise.

Frygtede ministeren ikke, at regeringens position, hvor man dogmatisk holdt fast i en MFF på 1 pct., ville koste Danmark både økonomisk og politisk kapital i Europa, og at det kunne skade dansk erhvervsliv og eksport? Det synspunkt gjorde Radikale Venstre gældende. Han ville helst ikke overvære den situation, hvor statsministeren måtte sidde i forhandlingslokalet og argumentere for en dansk rabat, samtidig med at hun stod stejlt på hverken at ville være med til fælles gæld eller en forhøjelse af budgettet.

Hvordan forestillede regeringen sig i øvrigt, at man kunne booster budgettet i de første år og så sidenhen i perioden på 7 år holde sig på 1 pct.? Det ville jo betyde en voldsom nedskæring senere, og det hang ikke sammen, når de penge skulle hentes på budgetposter som landbrug og strukturfonde, for de lande, der nu skulle hjælpes af en genopretningsfond, var netop de lande, der var mest afhængige af støtteforanstaltninger. Så valget måtte nødvendigvis stå mellem fælles gæld og fælles lån på den ene side – det var den billige måde, Tyskland og Frankrig foretrak – eller højere kontingent på den anden. I dagens Politiken kunne man læse, at ministeren fornuftigvis ikke regnede med, at regeringen ville komme igennem med alle sine synspunkter. Så hvilken vej ville man vælge?

Søren Søndergaard indvendte, at han ikke havde bedt ministeren om at spekulere, men blot bad ham om at forklare, hvad der mentes med formuleringerne i samlenotatet, hvor ministeren selv skrev, at regeringen var "skeptisk over for tiltag, der indebærer fælles gæld og overførsler mellem EU-landene". Han bad ministeren svare konkret på, hvad det indebar. Hvordan kan det lade sig gøre at stifte en genopretningsfond, uden at det indebærer overførsler mellem landene, og uden fælles gæld i en eller anden form?

Han var i øvrigt enig med Rasmus Nordqvist om, at formuleringen "sund og holdbar finanspolitik" vakte ubehagelige minder om tiden efter finanskrisen.

Kim Valentin anfægtede Rasmus Nordqvists påstand om, at det var de fattigste, der havde betalt mest efter finanskrisen. Det var de måske nok de fattigste, som stod i en situation, hvor det havde størst betydning. Men det var faktisk de rige lande, der betalte mest.

Han var interesseret i at vide, hvordan regeringen ville bruge sit mandat, nu hvor den tysk-franske aftale nærmest havde umuliggjort den danske forhandlingsposition.

Udenrigsministeren sagde i et samlet svar til Rasmus Nordqvist og Kim Valentin, at regeringen var meget optaget af at sørge for, at det ikke blev de fattigste, der kom til at betale prisen for genopretningen – eller i øvrigt for den grønne omstilling.

Han bedyrede over for Jens Rohde, at det måtte bygge på en misforståelse, når Rohde opfattede det, som om regeringen ikke ønskede at bidrage. Han mindede om, at der ud over MFF'en var de vidtgående initiativer for 4000 mia. kr., man havde taget tidligt efter udbruddet af covid-19, og at man fra dansk side udviste villighed til at vise endnu mere solidaritet med de hårdest ramte områder.

Det var en anden diskussion, hvordan man kunne sikre, at forpligtelserne blev fair, rimelige og balancerede. Det handlede ikke om, at man skulle bare sige ja eller nej til det tysk-franske forslag, men at alle medlemslande hver især bidrog med sine bud på, hvad der skulle ske. Regeringen var lige så ambitiøs som andre, men ville gerne gøre tingene på en anden måde af hensyn til danske interesser.

Til Jens Rohdes ønske om mere præcise tilkendegivelser sagde ministeren, at det var svært at blive mere konkret, før Kommissionen den følgende dag havde fremlagt sit forslag.

Han udtrykte enighed om, at landene var afhængige af hinanden og det samme indre marked, så det at få gang i økonomierne i alle EU-lande var vigtigt for at bevare dansk eksport og danske arbejdspladser.

Svaret til Søren Søndergaard lød, at samlenotatet gav udtryk for regeringens holdning. Fælles gældsstiftelse og overførsler mellem landene var ikke den rette løsning, men kunne skabe incitamenter til de forkerte reformer i medlemslandene. Man skulle glæde sig over, når forskellige synspunkter blev gjort gældende, for det var oftere fraværet af en debat, der var problemet i europapolitikken.

Jens Rohde udtrykte glæde over ministerens optimisme, for man blev ikke just optimistisk af at høre reaktionerne på den danske position rundt omkring i Europa. Han forstod ikke, hvordan en socialdemokrat kunne finde det så attraktivt at gå i seng med Østrigs konservative kansler Sebastian Kurz og Hollands liberale premierminister Marc Rutte. Regeringen havde ofte hængt sin hat på, at Tyskland angiveligt hørte med i klubben, men det gjaldt ikke længere, og i Tyskland opfattede man ikke Danmark som solidarisk. Formanden for Forbundsdagen havde endda udtrykt det sådan, at Danmark ville lade folk spise sten i stedet for brød. Man gjorde ganske vist ret i ikke at acceptere det tysk-franske forslag ukritisk, men man skulle da heller ikke bare kaste sig ind i Østrigs bolsjebutik. Tyskland var en mere væsentlig alliancepartner for Danmark, både hvad angik eksport og turisme. I stedet for at sætte sig på bagsædet burde regeringen prøve at være med til at præge udviklingen.

Til ministerens svar om, at regeringen afventede Kommissionens forslag, mindede han om, at regeringen selv havde udfærdiget et aftalepapir uden mandat hertil fra Europaudvalget.

Som tilføjelse til Kim Valentins kommentar til Rasmus Nordqvist om, at de rige lande betalte mest efter finanskrisen, mindede Jens Rohde om, at et af de allerrigeste lande, Danmark, ikke havde betalt noget, hverken til gældseftergivelse, i eurozonen eller via deltagelse i de automatiske sanktioner. Danmark havde stået pænt og ladet de andre om at betale regningen, mens landet nød godt af, at euroen blev reddet.

Punkt 2. Uformel videokonference for EU's udenrigsministre den 29. maj 2020

1. Konsekvenserne af covid-19 for Asien og Stillehavsregionen, herunder Kina

– Politisk drøftelse

Videokonference 29/5-20 - udenrigsanliggender – bilag 1 (samlenotat side 2)
EUU alm. del (19) – bilag 610 (udvalgsmødereferat side 764, handelsrelationer med Kina senest behandlet 28/2-20)
EUU alm. del (181) – bilag 585 (udvalgsmødereferat side 1002, EU-Kina topmøde senest behandlet 15/3-19)

Udenrigsministeren: På den uformelle videokonference på fredag fortsætter vi vores uformelle drøftelser af de regionale konsekvenser af covid-19 – denne gang med fokus på Asien og Stillehavsregionen samt betydningen for EU's engagement. Grundet ikke mindst de forestående EU-Kina-topmøder vil EU's relation til Kina dog være den forventede centrale del af drøftelserne. Men det er vigtigt, at EU fortsætter med også at prioritere relationen til de øvrige meget væsentlige aktører i regionen.

Asiatiske lande tæt på Kina var nogle af de første til at blive ramt af covid-19. Flere af dem, ikke mindst demokratier som Sydkorea og Japan, har håndteret epidemien ganske effektivt. Det samme er tilfældet for bl.a. Singapore og Vietnam. Men det er langt fra overstået endnu. Og der er stor asymmetri, for Asien har også skrøbelige og fattige lande som Afghanistan og Myanmar. Asymmetrien ses desuden mellem sektorer: Bl.a. rejsebranchen og turismesektoren går kraftigt ned, mens andre sektorer som højteknologi og sundhed går op. Men flere lande i Asien er nu så småt – ligesom her i Europa – begyndt at åbne igen efter mange uger med mere eller mindre strikse nedlukninger.

EU har en klar egeninteresse i at styrke relationerne til flere dele af Asien. Asien er verdens vækstmotor og har derfor stor betydning for EU og ikke mindst den økonomiske genopretning efter covid-19. Samtidig har regionen en stigende geopolitisk betydning. Det skyldes bl.a. – men ikke udelukkende – at Kina i stigende grad gør sin indflydelse gældende globalt og regionalt. Det er en udvikling, jeg kun forventer vil forstærkes i lyset af pandemien. Betydningen af EU's samarbejde med lande som Japan, Indien og Indonesien er stigende.

På mødet vil jeg bakke op om, at EU – med udgangspunkt i egne interesser – fortsat arbejder på at styrke de økonomiske og politiske relationer til lande i regionen.

Kina

Drøftelsen forventes som nævnt at have et særligt fokus på EU's forhold til Kina. Kina er en vigtig og uomgængelig global aktør, og EU er en helt essentiel platform for dansk interessevaretagelse i forhold til Kina. Dette er kun blevet understreget af covid-19-krisen. Og derfor har jeg også selv skubbet på for, at vi skulle have denne drøftelse i EU hurtigst muligt.

Selv om drøftelsen vil foregå som videokonference – hvilket sætter ganske vidtgående begrænsninger for drøftelsernes fortrolighed – er det nødvendigt og positivt, at vi får taget hul på de mange vigtige dagsordener, EU skal forholde sig til i relation til Kina. Der er mange ting på spil – også for Danmark – og det er vigtigt, at vi står sammen i EU i forhold til Kina.

EU har som bekendt ændret sin tilgang til Kina markant de seneste år. Det blev klart kommunikeret til alle med fællesmeddelelsen fra Kommissionen og EU's Fælles Udenrigstjeneste, der kom i marts sidste år. Her blev Kina defineret som både en vigtig samarbejds- og forhandlingspartner, en konkurrent og en systemisk rival. Covid-19 har kun understreget alle tre dimensioner, om end der nok især er kommet større fokus på udfordringerne.

Samtidig må vi også erkende, at covid-19-krisen ikke nødvendigvis på kort sigt har gjort det lettere at samle EU. Derfor er det vigtige nu – og det, jeg ser som det primære formål med drøftelsen fredag – at vi sikrer, at der oven på covid-19 fortsat er samlet opbakning til EU's strategiske tilgang.

På samarbejdssiden er det vigtigt, at EU engagerer Kina så ambitiøst og bredt som muligt på de dagsordener, hvor vi har overlappende interesser, og hvor Kina er en uomgængelig aktør. Det gælder ikke mindst klimaområdet. Hvis vi vil have en grønnere verden, og hvis vi skal nå de mål, der er sat i Parisaftalen, bliver vi nødt til at have Kina med. Vores samarbejde skal dog altid være drevet af EU's egeninteresse.

Også på det handelspolitiske område er Kina en vanskelig, men vigtig partner. På den ene side er der store problemer med ulige markeds- og konkurrencevilkår, mangelfuld beskyttelse af patenter og intellektuelle rettigheder m.m. På den anden side er der fortsat et stort kommercielt potentiale ikke mindst i forbindelse med Kinas grønne omstilling, som flugter fint med danske styrkepositioner – og i øvrigt også med vores grønne ambitioner. Så løsningen er ikke at vende ryggen til Kina. Men at vi skal forholde os nøgternt og strategisk til udfordringen og være konsekvente i vores krav.

Det ordinære EU-Kina-topmøde forventes afholdt ultimo juni via videokonference. Her satser man på at indgå en ramme for EU's omfattende samarbejde med Kina for de næste 5 år, den såkaldte Agenda 2025. Dokumentet forhandles netop nu og vil sætte rammerne for EU's og Kinas samarbejde og dialoger på en lang række vigtige dagsordener såsom videnskab og teknologi, sundhed og fødevarer samt bæredygtig udvikling.

Derudover er der planer om et såkaldt leaders' meeting for stats- og regeringsledere fra Kina og de 27 EU-medlemslande i Leipzig i september under tysk EU-formandskab. Her vil især klimasamarbejdet og forhandlingerne om indgåelsen af en ambitiøs bilateral investeringsaftale komme til at fylde.

Til rådsdrøftelsen på fredag vil jeg opfordre til, at EU er ambitiøs i forsøget på at engagere Kina på disse vigtige dagsordener, ikke mindst klima og grøn omstilling. Danmark arbejder for at

styrke vores egen og EU's klimadiplomatiske indsats over for Kina og har proaktivt spillet ind med flere konkrete idéer hertil.

Jeg vil samtidig slå et slag for, at EU arbejder for at styrke de multilaterale institutioner som udgangspunkt for håndteringen af Kina på de større globale dagsordener. Det gælder både på klimaområdet og på sundhedsområdet, herunder forebyggelsen af fremtidige epidemier. Her synes jeg, at EU allerede har udvist rigtig godt lederskab med den WHO-resolution om covid-19, der blev vedtaget i Genève i sidste uge. Resolutionen lægger bl.a. op til en uvildig evaluering af pandemiens forløb, hvilket jeg også selv har efterspurgt. Resolutionen er et resultat af, at EU satte sig for bordenden og ledte de vanskelige forhandlinger mellem parter, der ellers har stået langt fra hinanden. Det er et meget positivt signal om, at EU kan bidrage til at skabe det nødvendige samarbejde i multilaterale institutioner. Det er noget, vi skal blive ved med.

Men covid-19-krisen har også tydeliggjort udfordringerne i relation til Kina som global aktør. Dem er det mindst lige så vigtigt, at EU forholder sig til i fællesskab.

Jeg har allerede nævnt nogle af de handelspolitiske udfordringer. Covid-19-krisen har desuden øget fokus på EU's afhængighed af kritiske produkter og forsyningskæder fra Kina og på behovet for i det hele taget at beskytte vores kritiske kapaciteter og infrastruktur.

De seneste år – og også i forbindelse med covid-19-krisen – har vi fået understreget de værdipolitiske forskelle, som også er et vilkår for vores relation til Kina. Fra dansk og europæisk side er vi selvfølgelig bekymrede over menneskerettighedssituationen i regioner som Xinjiang og Tibet og for situationen for systemkritikere og menneskerettighedsforkæmpere. Men også på andre principielle og helt aktuelle spørgsmål såsom Hongkong-borgernes ret til at ytre sig og forsamle sig, hvilket ikke mindst er blevet relevant i lyset af de nye overraskende udmeldinger fra Kinas Nationale Folkekongres om, at man vil udarbejde en national sikkerhedslov for Hongkong.

I den forbindelse vil jeg her kort bemærke, at EU-landene i en fælles erklæring i fredags har betonet vigtigheden af at opretholde Hongkongs autonomi og de fundamentale frihedsrettigheder under princippet om "et land – to systemer." Vi har i fællesskab tilskyndet til, at en national sikkerhedslov for Hongkong i givet fald udarbejdes og vedtages inden for de i Hongkong rådende demokratiske rammer. I fredags fremhævede jeg ligeledes selv betydningen af fredelig demokratisk debat og de fundamentale frihedsrettigheder.

Jeg forventer, at Hongkong vil forblive på dagsordenen i den kommende tid, og at spørgsmålet vil blive drøftet på vores videokonference på fredag. Her vil jeg opfordre til fortsat EU-opmærksomhed og et balanceret, konstruktivt engagement, både når det giver mening med offentlige udtalelser og i den løbende diplomatiske dialog med Kina.

Endelig – og nok så vigtigt – skal EU stå vagt om universelle og europæiske værdier på vores egen hjemmebane. I det hele taget skal EU spille en aktiv rolle i håndteringen af den stadig

mere aktive og selvhævdende udenrigspolitiske fremfærd fra Kinas side, som vi også har mærket herhjemme.

Der er således mange vigtige ting på spil i forhold til EU's tilgang til Kina, og der er behov for, at landene står sammen. Min klare besked vil være, at EU skal være ambitiøs i indsatsen for at engagere Kina som partner på de områder, hvor det er i vores interesse. Samtidig skal vi være realistiske i vores erkendelse af de områder, hvor Kina er en konkurrent og systemisk rival. Her skal vi stå helt fast på vores principper og værdier.

Rasmus Nordqvist kunne generelt erklære sig enig i det, ministeren sagde, men savnede et større fokus på menneskerettighedsdagsordenen. EU burde i højere grad italesætte, at coronakrisen var gået økonomisk hårdt ud over marginaliserede grupper i regionen, ikke mindst i Indien og Indonesien.

Søren Søndergaard var sådan set enig i ministerens udgangspunkt om, at EU skulle samarbejde med Kina på de områder, hvor det var i EU's interesse, og til gengæld sige fra på de områder, hvor Kina udgjorde en trussel. Problemet var bare, at de to områder ofte var sammenfaldende. For det skete ofte, at samarbejdet med Kina led skade, når der blev udtrykt kritik. Kina veg ikke tilbage fra at anvende handelssanktioner og trusler mod lande, som ikke dansede efter Kinas pibe. Det udgjorde et dilemma. Trods udsigten til reaktioner fra Kina ville ministeren dog få Enhedslistens fulde støtte, hvis han ville udtrykke sig skarpere om det, Kina aktuelt foretog sig i Hongkong, og hvis han ville arbejde ihærdigt for, at EU gjorde det samme.

Kim Valentin påpegede, at det ikke kun var Kinas opførsel internt, der udgjorde et problem. Kina forsøgte også at påvirke beslutningstagere i kommuner, kulturcentre og organisationer i Europa, herunder Danmark, i forbindelse med kulturarrangementer. Det var vigtigt, at EU samlet tilkendegav, at dette var uacceptabelt, og at man sørgede for at få kulturlivet til at indgå i EU's strategi over for Kina.

Jens Rohde roste regeringen for de tiltrængte strategiske overvejelser. Det var åbenlyst, at Kina førte en meget ekspansiv og aktivistisk udenrigspolitik, hvor landet påberåbte sig retten til at blande sig alle de steder, det havde økonomiske interesser. Han spurgte, om man i EU-kredsen gjorde sig overvejelser om at udvide begrebet bæredygtighed, så det også omfattede et bolværk mod utidig indblanding.

Halime Oguz roste regeringen for at adressere spørgsmål om menneskerettigheder, handel og kritisk infrastruktur, men savnede større opmærksomhed om fødevarerikkerhed. Regeringen måtte sammen med de øvrige EU-lande i højere grad udtrykke kritik af, at Kinas dyre- og fødevarermarkeder udgjorde de rene smittefabrikker.

Udenrigsministeren mente, at Rasmus Nordqvist fremhævede en vigtig pointe. Coronakrisen havde medført en højere grad af undertrykkelse i nogle lande, og EU måtte sørge for stille sig på tærerne for at kæmpe for demokrati og menneskerettigheder.

Det samlede svar til Søren Søndergaard, Kim Valentin og Jens Rohde Lød, at forholdet til Kina var komplekst, fordi landet både var en konkurrent, en systemisk rival og en samarbejdspartner. Mindre lande er prisgivet mod så stort et land, hvis de ikke står sammen, så EU skulle agere samlet som en stor spiller, der kunne udgøre et bolværk mod pres mod retsstatsprincipper, demokrati, frihedsrettigheder, menneskerettigheder, ytringsfrihed og kunstnerisk frihed. Også derfor var det så vigtigt at sørge for, at EU-landene selv hver især lever op til retsstatsprincipperne. Men man skulle ikke kappe båndene til Kina helt, for det var også vigtigt at løse klimaproblemerne og nå målene i Parisaftalen. Her var et samarbejde med Kina også på det tekniske og erhvervsmæssige område nødvendigt for f.eks. at forhindre landet i at bygge flere kulkraftværker.

Han svarede Halime Oguz, at fødevarerikkerhed med fordel kunne komme til at indgå i den kommende samarbejdsaftale mellem EU og Kina, Agenda 2025. Men man skulle huske, at den type vildtmarkeder, Oguz nævnte, også fandtes uden for Kina. Kommissionen undersøgte i øjeblikket muligheder for at forberede indsatsen for en sikker fødevarerhåndtering blandt landene i Sydøstasien. Også WHO og andre FN-organisationer måtte på banen. Man skulle tage udgangspunkt i de anbefalinger, der ville komme i forbindelse med evaluering af pandemi-håndteringen. Han noterede sig, at Kina vel at mærke allerede havde taget en række forholdsregler, hvor der var indført strenge lokale tilsyn og forbud mod handel og forbrug af en række vilde dyr, ligesom brugen af vilde dyr til videnskabelig forskning og medicinsk anvendelse var underlagt strenge undersøgelses- og godkendelsesprocedurer.

2. Rådskonklusioner vedrørende Afghanistan

- *Sagen er ikke på dagsordenen for videokonferencen den 29. maj 2020, men ventes vedtaget i skriftlig procedure*

Videokonference 29/5-20 - udenrigsanliggender – bilag 1 (samlenotat side 5)

EUU alm. del (19) – bilag 193 (udvalgsmødereferat side 171, senest behandlet i

EUU 1/11-19)

Udenrigsministeriet: Jeg vil desuden kort informere jer om Afghanistan, selv om EU's Udenrigsrepræsentant under punktet om aktuelle anliggender alene ventes at redegøre for fredsprocessen. Når udvalget alligevel orienteres, er det fordi vi forventer, at der bliver vedtaget nye rådskonklusioner forud for den uformelle videokonference.

Seneste udvikling

Der er sket en del i Afghanistan, siden vi sidst drøftede situationen i landet i november 2019. I februar i år blev den længe ventede aftale mellem USA og Taleban indgået. Aftalen er et vigtigt historisk skridt, som bl.a. skal bane vej for intra-afghanske fredsforhandlinger og deraf en egentlig fredsaftale. Aftalen har dog indtil videre ikke levet fuldt ud op til forventningerne. Bl.a. har Taleban fastholdt hyppige angreb på afghanske styrker og civile. Det finder vi bekymrende.

På regeringsfronten er der dog opnået nogle fremskridt. Den 17. maj 2020 nåede præsident Ashraf Ghani og hans rival Abdullah Abdullah frem til en rammeaftale for en samlingsregering. Aftalen faldt på plads efter flere måneders forhandlinger og massivt internationalt pres. Essensen af aftalen er en magtdeling mellem de to fløje og en særlig rolle til Abdullah, som leder af de intra-afghanske forhandlinger med Taleban. Fra dansk side hilser vi samlingsregeringen velkommen. Vi er dog opmærksomme på, at den nye regering står over for mange udfordringer – interne såvel som eksterne.

Men nu kan de intra-afghanske forhandlinger forhåbentlig komme i gang. Der er blevet sammensat en bred delegation, som skal forhandle med Taleban. Forhandlingernes format, herunder stedet for deres afholdelse, er endnu uklart. Processen må forventes at blive kompleks, langstrakt og konfliktfyldt. Men en forsigtig bevægelse finder sted: Taleban har netop erklæret en tredages våbenhvile i lyset af den muslimske højtids eid. Regeringen har som modgestus bebudet løsladelse af op til 2000 krigere fra Taleban.

Der er med andre ord mange bevægelige elementer og usikkerhedsfaktorer. Situationen er kritisk, mange dele skal falde på plads, og udviklingen kan stadig gå i mange retninger.

EU's rolle

Det er EU's ambition, at Afghanistan opnår en varig og bæredygtig fred; at de sidste 18 års fremskridt fastholdes og videreudvikles. Og som én af de største donorer har vi en vigtig rolle

at spille. Krav og forventninger skal tydeligt kommunikeres til alle parter. Det er i det lys, de forventede nye rådskonklusioner skal ses.

Rådskonklusionerne forventes i klare vendinger at cementere EU's linjer og betingelser, og de er i fuld overensstemmelse med danske prioriteter. Der refereres specifikt til fastholdelse af demokratiske fremskridt og den positive udvikling på menneskerettighedsområdet; igangsættelse af inklusive intra-afghanske forhandlinger; og involvering af kvinder i hele fredsprocessen. Der sendes et utvetydigt budskab til Taleban om, at organisationens høje voldsniveau med terrorhandlinger er uacceptabelt. Vi støtter fuldt ud denne klare kommunikation.

Det er med den nuværende udvikling helt centralt, at EU og medlemslandene sender et utvetydigt signal til alle relevante parter om EU's forventninger. Derfor bakker vi op om de nye rådskonklusioner.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen kommentarer under dette punkt.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen kommentarer under dette punkt.

Punkt 3. Uformel videokonference for EU's udlændinge – og integrationsministre den 4.-5. juni 2020

EUU alm. del (19) – bilag 670 (kommenteret dagsorden)

Udlændinge- og integrationsministeren: Videokonferencen er arrangeret af det kroatiske formandskab og erstatter det rådsmøde for retlige og indre anliggender, som skulle være afholdt i starten af juni. Da det på grund af corona er lang tid siden, jeg har været her i udvalget, vil jeg indlede med at sige lidt om, hvad der er sket på EU-niveau på udlændingeområdet som reaktion på covid-19-situationen.

Der har været afholdt en række videokonferencer på forskellige niveauer indkaldt af Kommissionen. De har særlig haft fokus på indrejserestriktioner og grænsekontrol ved både de indre og ydre grænser. Det er primært Justitsministeriet, der har taget sig af de punkter.

På migrationsområdet har covid-19 i alle EU-medlemslande haft betydning for asyl- og ikke mindst udsendelsessystemerne. Særlig i starten af krisen har der på en række videokonferencer været fokus på at udveksle oplysninger og erfaringer om håndteringen af covid-19 i relation til de enkelte landes asylsystemer, især med hensyn til udsendelse.

Desuden har man drøftet Dublinoverførslerne af asylansøgere. Jeg tror også, at der har været lidt diskussion om den problemstilling i medierne. Overførslerne blev i de fleste medlemsstater sat i bero grundet covid-19, og det giver nogle problemer i relation til de frister, der er fastsat i Dublinforordningen for at gennemføre overførslerne. Fra dansk side har vi lagt væk på det vigtige i at sikre, at Dublinsystemet fungerer – også efter covid-19-krisen. Hvis man sprænger de frister, er der ikke de samme muligheder for at udveksle asylansøgere, såsom som det er tiltænkt i Dublinforordningen.

1. Implementering af interoperabilitet

– *Skriftlig information fra Kommissionen*

KOM (2017) 0793 og KOM (2017) 0794

Videokonference 4-5/6-20 - RIA – bilag 2 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (19) – bilag 257 (udvalgsmødereferat side 375, senest behandlet i

EUU 29/11-19)

Udlændinge- og integrationsministeren: Jeg vil nu gå over til at sige lidt om den kommende videokonference. Jeg har kun et enkelt punkt på dagsordenen her. Det er status på implementering af interoperabilitet, som alene er et skriftligt informationspunkt.

Implementeringen af dette har også været på dagsordenen på tidligere rådsmøder, ligesom jeg har fortalt om det før her i Europaudvalget. Reglerne er egentlig vedtaget, men der er et stort politisk fokus på at få dem implementeret ordentligt.

Forordningerne har til formål at gøre en række eksisterende og kommende it-systemer på området for sikkerhed, grænser og migration interoperable. Det er et mærkeligt ord, som betyder, at der kan udveksles data, deles informationer og gives autoriserede brugere adgang til hurtig og systematisk information om personer, der indrejser i Schengenområdet.

Det er fortsat Kommissionens forventning, at forordningerne er fuldt implementerede i starten af 2024. Hvad angår gennemførelsen af forordningerne herhjemme, kan jeg fortælle, at der er etableret et tværministerielt program for en samlet implementering af alle vedtagne og kommende EU-retsakter, der vedrører it-systemer på området for grænser, sikkerhed og migration. Det program omfatter også forordningerne om interoperabilitet.

Rasmus Nordqvist opfordrede til, at man fra dansk side huskede de andre lande på det, der var vedtaget om datarettigheder og navnlig følsomme oplysninger om sundhed og sygdomshistorik. Man kunne forestille sig, at nogle lande kunne have brug for hjælp til at holde det fokus.

Udlændinge- og integrationsministeren var enig i, at datarettigheder nød forskellige grader af bevågenhed i de enkelte lande, men det skulle være højt prioriteret i Danmark. Han oplevede, at der i Danmark var bred politisk enighed om, at borgernes retssikkerhed ved informationsudveksling er vigtig. Kommissionen vurderede, at forordningerne fuldt ud levede op til reglerne på området.

Det enorme politiske fokus på implementering af beslutninger, der allerede var truffet, havde været nyt for ministeren, men han var blevet inspireret af det. I løbet af sine få år i Folketinget havde han flere gange oplevet, at politikere deltager i en forhandling, hvorefter de går ud ad døren og stiller op til et interview for så bare at slippe sagen. Men der var en masse indflydelse at hente ved at engagere sig i implementeringen af aftaler, så politikere burde have hånden lidt længere tid på rattet og passe på med at slippe beslutninger for tidligt. Evalueringer afslører undertiden, at tydelige politiske intentioner bag aftaler forsvinder ved deres implementering. Folkevalgte politikere må insistere på, at det, der besluttet, også er det, der bliver til virkelighed. Derfor var ministeren – om end han ikke brød sig om ordet ”operabilitet” – glad for, at beslutningerne på området blev efterlevet forholdsvis nidkært.

Formanden glædede sig over ministerens opmærksomhed om implementering. Så meget desto mere kunne det undre, at regeringen havde nedlagt Implementeringsudvalget, der var et udtryk for den tidligere regerings ønske om at følge beslutninger til dørs.

2. Rådskonklusioner om styrkelse af samarbejdet med partnere på Vestbalkan på migrations- og sikkerhedsområdet

- *Punktet er ikke på dagsordenen for den uformelle videokonference den 4.-5. juni 2020, men forventes vedtaget i skriftlig procedure*

Videokonference 4-5/6-20 - RIA – bilag 2 (samlenotat side 6)

Udlændinge- og integrationsministeren: Rådskonklusionerne skal ikke drøftes på videokonferencen og forventes vedtaget i skriftlig procedure.

Landene på Vestbalkan – herunder Nordmakedonien, Bosnien, Kroatien og Slovenien – er vigtige for EU både i et migrations- og et sikkerhedsperspektiv. Det handler bl.a. om sikring af den fælles ydre grænse og disse landes rolle som transitlande og hvad deraf følger af organiseret kriminalitet, menneskesmugling, menneskehandel og forfalskning af dokumenter. På sikkerhedsområdet handler samarbejdet mellem EU og landene på Vestbalkan bl.a. om forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme, voldelig ekstremisme og organiseret kriminalitet.

Rådskonklusionerne er stadig under forhandling, men jeg forventer, at de vil have fokus på, hvordan samarbejdet med landene på Vestbalkan kan styrkes. Det gælder både det bilaterale samarbejde på den ene side og samarbejdet mellem disse lande og EU som helhed på den anden. Her ser vi fra dansk side en mulighed for, at de relevante EU-agenturer – Frontex, EA-SO og Europol – kan komme mere på banen og yde større støtte til de landene på Vestbalkan, vi deler udfordringer med.

Styrkelse af samarbejdet med landene langs migrationsruterne inden for asyl-, migrations- og grænsehåndtering er en væsentlig del af regeringens ambition om et nyt og mere retfærdigt asylsystem. Regeringen ønsker en helhedsorienteret tilgang, når det handler om, hvordan vi griber migrationen an. Det drejer sig bl.a. om at sikre, at udfordringerne i højere grad bliver håndteret, inden de når EU's grænser. Derfor skal vi blive bedre til at kaste blikket ud uden for de ydre grænser og hjælpe landene langs ruterne, f.eks. ved at bidrage til kapacitetsopbygning af deres asylsystemer, grænsehåndteringen eller muligheden for at hjemsende migranter uden lovligt ophold. Her spiller Vestbalkan en afgørende rolle, fordi en stor del af de mennesker, der søger asyl i Danmark og i resten af Vesteuropa, er kommet ad det, vi kalder den østlige rute, altså op igennem Balkan.

For mig står det hermed ret klart, at EU bør styrke sit engagement i denne region. Det er positivt, at der ser ud til at være enighed om det, og jeg ser derfor frem til rådskonklusionerne og forventer, at vi kan støtte dem.

3. Eventuelt

Udlændinge- og integrationsministeren: Til sidst vil jeg minde om, at Tyskland overtager rådsformandskabet om godt 1 måned. På grund af covid-19-situationen er det stadig usikkert, hvornår det første rådsmøde under tysk formandskab vil blive afholdt. Jeg satser på, at vi hurtigst muligt kan komme ind i en normal arbejdsgænge.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 9.45.